СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 149. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 27-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 149. Jersey City, N. J., Saturday, June 27, 1936. THREE CENTS

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ ЗА „НОВИЙ РОЗДІЛ"

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На своїм четверговім засіданню краєва конвенція Демократичної Партії ухвалила програму („плятформу"), з якою вона думає йти до цьогорічних президіяльних виборів.

Найзамітнішою признакою цеї плятформи є її заява за політику „нового розділу", що її проголосив був чотири роки тому президент Рузвелт.

Замітною є теж точка про поправку американської конституції. Говориться в ній, що демократична партія буде старатися далі розвязувати суспільні питання, не зміняючи американської конституції, але додає притому, що якби колись показалося, що це неможливе, то вона буде побиватися за відповідну поправку конституції.

На тій самій сесії конвенція приняла резолюцію про зміну норми Демократичної Партії, що для номінації кандидата партії на уряд президента й віцепрезидента Злучених Злучених Держав треба не кваліфікованої більшости, але звичайної.

На ґалеріях на конвенції появилася ґрупа прихильників іменування Ал Смита кандидатом партії на уряд президента. Галаслива демонстрація ґрупи викликала на ґалерії загальну бійку. Демократичні лідери приписують цю авантуру місцевій републиканській партії.

КАМПАНІЯ ЗА ГОЛОСУВАННЯ МЕШКАНЦІВ ВАШИНҐТОНУ.

ВАШИНҐТОН. — Демократична Партія почала серед місцевих мешканців, які на основі федерального закона не можуть тут голосувати при ніяких виборах, кампанію за те, щоб усі управнені до голосування, котрі це можуть зробити, виїжджали на вибори до свого стейту й там віддавали свої голоси.

Налічують таких людей у Вашинґтоні 115,073.

ЗАВАЛИЛАСЯ СТУПЕНИЦЯ НА ПАРАДІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Підчас паради, що її влаштували актори, військо й загальна публика зприводу конвенції Демократичної Партії, завалилося тут підвищення на просторі сто стіп. Коло дві сотки людей злетіли вниз. 50 із них тяжко покалічилися.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ПРОТИСТРАЙКОЛОМНИЙ ЗАКОН.

ВАШИНҐТОН. — Президент підписав ухвалений конґресом закон про збільшення летничого відділу армії на 2,320 літаків.

Крім цього президент підписав закон, що називає перевoження страйколомів з одного стейту до другого злочином.

ХОЧУТЬ СПРАВЖНЬОЇ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ.

КЕМП ТЕМИМЕНТ (Па.). — Провідники ріжних робітничих організацій, зібрані тут на конференції „Інституту для економічних і суспільних справ", заявляються за негайне створення справжньої робітничої партії.

Серед учасників конференції панує настрій за поновний вибір президентом Рузвелта.

ЮРБА ПОБИВАЄ ЮНІЙНИХ ОРҐАНІЗАТОРІВ.

ҐАДСДЕН (Алабама). — Юрба з яких 300 людей напала на канцелярію юнії робітників ґумових фабрик, побила людей, що їх подибала в кімнатах юнії, та прогнала їх з міста.

Між побитими є Джордж Робертс, представник Американської Федерації Праці.

Побиті віднеслися телеґрафічно до президента Рузвелта, щоб він привернув закон і порядок.

Юнія винує за напад одну місцеву фабрику ґуми.

МАЮТЬ СУДИТИ МОРЯКА ЗА ШПИГУНСТВО.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Гарія Томаса Томпсона, відправленого з фльоти моряка, мають незадовго поставити на суд за шпіонажу в користь Японії.

Прокураторія каже, що Томпсон, хача відправлений з фльоти, носив далі уніформ офіцира фльоти, входив на воєнні кораблі та розвідувався про ріжні фльотні секрети, щоби потім подавати про них вістки японському урядові.

ХОЧУТЬ ЗВІЛЬНЕННЯ ВСІХ ЖИДІВ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

КЕЙП МЕЙ (Ню Джерзі). — Центральна конференція американських рабінів постановила домагатися від американського уряду звільнення всіх жидів від військової служби, бо, мовляв, жидівська віра противиться участи у війні.

МИГУНЦІ ПЕРЕНОСЯТЬ БАКТЕРІЇ.

В астрономічнім товаристві в Каліфорнійському університеті виринула теорія, що мигунці, які спадають з небесних просторів на нашу землю, несуть на собі приспані бактерії з інших планет і в той спосіб діють як середник, що запліднює планети життям. Опісля шляхом еволюції, ці бактерії розвиваються у великі і розумні істоти, включаючи до них і чоловіка.

ГРАБУНКОВА ГОСПОДАРКА В ЕЛКТРІВНІ.

Судова управа варшавської електрівні звернула до 31. березня ц. р. абонентам 1,753,267 як вплати, які неслушно побрала попередня управа електрівні. З тієї суми в першому кварталі ц. р. звернено 221,094 зл.

НОВИЙ КОСТЕЛ.

У Винограді, пов. Товмач, відбулося посвячення костела, який побудував власник земельних дібр Ян Пінтергофер. Посвячення доконав епископ-суфраґан Базяк зі Львова.

ІНДІЙЦІ ОБЄДНУЮТЬСЯ.

Конґрес індійських професійних спілок у Бомбаю рішив прилучитися до індійського національного конґресу, щоб разом з ним поборювати нову конституцію; рівночасно приступив до „протиімперіялістичного фронту", що виступає проти війни з СССР.

ВОЛОСНІ СЕКРЕТАРІ НЕ РОЗУМІЮТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Господар у Плаучі Великій, повіт Бережани, Іван Лесів прийшов дня 2. травня ц. р. в год. 3.50 пополудні до волосного (ґмінного) уряду та просив секретаря волости п. Хлосту, щоб повернув йому книжку — свідоцтво його коня, яку був залишив у волости з приводу крадіжу його коней. У тому моменті секретар Хлоста звернув йому увагу, що „по руску не розуме" і не знає, що це є та що означає „залишив"; далі зажадав, щоб п. Лесів говорив по польськи. Коли інтересований відповів, що по польськи не вміє говорити, секретар Хлоста зажадав, щоб п. Лесів привів зі собою „тлумача". На це відповів йому п. Лесів, що коли не знає української мови, то сам повинен привести собі перекладача, бо Лесів не є обовязаний вести з собою перекладача до волосного уряду. Тоді секретар Хлоста сказав до п. Лесева: „Я панем джві отвожен". Це сказав він у присутности війта волости Гапта, лавника Світніцького і команданта постерунку Звілінського.

Таке відношення до української мови і таке домагання секретаря Хлости у тамошних околицях є не лише протизаконне, але й просто невідповідне тому, що там польської мови ніхто поза урядом не вживає.

У селі є багато всяких справ, які треба полагоджувати у волости — і як можна корисно полагодити, коли там селян не розуміють?

МІЛІОНОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ У БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПРОФЕСІЙНИХ СОЮЗАХ.

„Труд" у кореспонденції з Києва обговорює акт обвинувачення у справі зловживань управи українських професійних союзів. Управа змарнувала резервовий фонд, призначений на такі справи, як лікування дітей, доживлювання їх у школах і т. д. Слідство виявило зловживання при видаванні білетів на лікування. Цими білетами члени управи обдаровували своїх знайомих, свої любовниці і т. д. За 9 місяців в 1935. р. управа використала 2 тисячі таких відпочинкових білетів та прогайнувала понад міліон рублів готівкою. Перед судом стане 19 урядовців управи професійних союзів.

ПІД ДВОМА ПРАПОРАМИ.

Створений у Франції лівими „народній фронт" виступає офіційно під французьким державним прапорам. Та підчас демонстрацій і страйків виступають члени „народнього фронту" вже тільки під червоними прапорами. Боротьба між прихильниками цих прапорів набирає щораз гострійших форм.

ЛЮКСУСОВІ САНАТОРІЇ ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬДИХ СТАРШИН.

В Сочі на кавказькім побережжі Чорного моря большевики збудували люксусову санаторію ім. Ворошилова для старшин червоної армії. „Ізвестія" повідомляють, що тепер у санаторії перебуває понад 450 вищих большевицьких старшин. „Ізвестія" подають такі подробиці побуту в санаторії: Меню складається що дня з 40 страв; на пляжі є багато ресторанів; старшини користають з моторових човнів, спортових розваг і т. д. В усіх будинках санаторії відбуваються лекції европейських танців.

ЗАСУДИЛИ ПОЛЬСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

В городському суді в Каліші відбулася розправа проти кс. Сівка за те, що підчас проповіди сказав такі слова: „Польщею правлять масони, жиди. Чесних громадян запроторюють до вязниць або висилають до Картузької Берези, де вони мучаться фізично та морально, а злодіїв і дефравдантів пускають на волю, щоби пізніше те саме робити". Вину кс. Сівка доказано свідками, наслідком чого засуджено його на 7 днів арешту і 10 зл. гривни.

ПОЛІССЯ ГОРИТЬ.

В останніх часах навістило Полісся багато пожеж. В селі Стойках пинського повіту згоріло 7 домів, 35 господарських будинків і 59 штук живого інвентаря. В селі Камінь тогож повіту стало жертвою вогню 114 господарств. У Ченчичах згоріло 18 господарств. В Борках коширського повіту пішло з димом 20 господарств, причому згорів 5-літній хлопець, а один селянин тяжко попікся. Крім того було багато менших пожеж. У кількох місцевостях згоріло 400 гектарів ліса і 130 метрів опалового дерева.

УБИВСТВО СУДДІ В СТАНИСЛАВОВІ.

Суддя станиславівського окружного суду, 40-літній Чеслав Гофмокль, вертався пізним вечором з міста до свого мешкання при вул. Казимирівській за парком. Коли переходив вулицю, що лучить вул. Перацького з Казимирівською, приступив до нього. якийсь чоловік і пробив його ножем у серце. Суддя Гофмокль упав мертвий лицем до землі. Пів години пізніше знайшли його прохожі і повідомили поліцію. Душогуб не забрав своїй жертві нічого, бо при вбитому знайшли портфель з грішми, револьвер у кишені та перстені на пальцях. Підкладом убивства була мабуть особиста пімста.

ДУРНИЙ ЗАКЛАД.

26-літній Петро Гук із Солотвини, надвірнянського повіту, заложився зі своїми товаришами за 10 злотих, що душком випе пів літри горівки. Гук заклад виграв, але по хвилині захитався і впав мертвий на землю. Причиною наглої смерти було затроєння алькоголем.

СТАХАНІВСЬКИЙ РУХ ПІДУПАДАЄ.

На приказ комісаря тяжкого промислу окремі відділи інструкторів ведуть акцію у Донецькому басейні з метою піддержати стаханівський рух, проти якого виступили специялісти-управителі трестів. Комісар наказав директорам тресту влекшувати працю інструкторам. Завданням інструкторів у першу чергу викривати робітників-саботажистів, яких директори мають карати на основі обвинувачення інструкторів. „Ізвестія" з 16. травня ц. р. повідомляють зі Сталіна про вороже відношення директорів трестів до інструкторів, яким відмовляють засобів комунікації, приміщення до праці і т. д. У тресті „Кадієвуголь" видатність копалень у травні зменшилася на 3,200 тон у порівнанні з січнем. „За Індустріялізацію" повідомляє, що в металюрґічних фабриках зменшилося число стаханівців, велика частина робітників не виконує збільшених норм праці. В Єнакіївській фабриці число стаханівців зменшилося на 50 відс.

Втечу робітників з Донецького басейну задумують большевики спинити будовою окремих робітничих домів. Такі доми складаються з 1 кімнати з кухнею, або з трьох кімнат з кухнею. Їх будують на кредит, причому трест „Шахтантрацит" доставляє робітникам матеріяли до будови, використовуючи відпадки продукції. В найближчому часі на терені тресту повстане 2,000 „індивідуальних домів".

ФОРСУЮТЬ ДАЛЬШЕ „МЛЕЧАРНІ".

На терені копичинецького повіту зорганізовано в останніх часах у Гусятині польську районову молочарню, що обіймає всі громади в надграничній смузі. Як подає аґенція „Всхуд", молочарня має чотири філії з денною доставою молока 700 літрів і 100 членів.

ЗАТВЕРДЖЕНО ПРИСУД У ВАРШАВСЬКІМ ПРОЦЕСІ

ВАРШАВА (Польща). — Польська Аґенція Телеґрафічна подає, що касаційний трибунал у Варшаві затвердив присуди, запалі в першій і другій інстанції, а видані проти українських націоналістів, обвинувачених у співучасті в убивстві польського міністра Перацького.

ПОЛЬСЬКІ, А НЕ УКРАЇНСЬКІ ПРОТИЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ.

ВАРШАВА. — Жидівська Аґенція Телеґрафічна подала, що в містечку Мислениці, що має 6,200 мешканців і є положене в Східній Галичині, прийшло до протижидівських розрухів. До міста ввійшли 150 українських селян і рано, коли ще всі спали, перервавши телефонічну комунікацію, почали грабити жидівські доми і палити жидівські товари. Намагалися теж підпалити жидівську божницю.

А як це виглядало в дійсности?

Зате урядовий польський комунікат подає в тій самій справі, що ця подія сталася на терені краківського воєвідства, та що краківський воєвода поїхав особисто на слідство. Комунікат видано в Кракові. Отже подія сталася на корінній польській землі й у польськім містечку. Урядовий польський комунікат подає далі, що ці протижидівські погроми зчинили члени польської народної орґанізації, і то по нараді, яка відбулася в домі Адама Добошинського, провідника ендецької польської молоді.

ШАНУЮТЬ „ЗЕМЛЯКА".

КИЇВ. — З нагоди 20-ліття смерти жидівського письменника Шолом Алейхова совєтська Україна, як подає „Літературна Газета", береться відсвяткувати память цього „визначного земляка". Для цеї цілі Спілка Радянських Письменників України висилає бриґади до 15 районів України. Перша бриґада відіхала до Переяслава, де жив Шолом Алейхом і де йому будуть ставити памятник.

ДО МОСКВИ НА — СТУДІЇ.

КИЇВ. — „Вісті" подають, що комісія великого академічного театру СССР переслухала на Україні 1,250 співаків, з яких 94 найбільше обдарених забрано на студії — до Москви.

НОВА КОНСТИТУЦІЯ СССР.

МОСКВА (Росія). — Совєтофільський американський кореспондент Волтер Дюранті подає, що нова совєтська конституція притягне до Совєтів симпатії десятків міліонів совєтських горожан, що не є членами комуністичної партії. Цю конституцію уложить і ухвалить конґрес, що буде складатися з 70% партійних і 30 % симпатиків большевизму.

„СТАРІ ПАННИ" ДОМАГАЮТЬСЯ ПЕНСІЇ.

ЛОНДОН. — Яких пять тисяч незамужніх жінок беруться демонструвати, домагаючись від уряду пенсії для тих дівок, що перейшли 55 років життя.

ЛІВІ ЗА СИЛЬНУ АРМІЮ.

ПАРИЖ. — Дехто боявся, що як ліві прийдуть до влади, то не будуть так дуже обтяжати нарід видатками на зброєння, а тимсамим доведуть до ослаблення Франції. Та соціялістичний міністер заграничних справ, Делбо, заявив, що це все видумка, бо уряд доложить усіх старань, щоб задержати воєнну силу Франції, бо на Лігу Націй нема що спускатися.

ПОДВОЄНО ПЛАТНЮ ЖОВНІРАМ.

ПАРИЖ. — Лівий уряд вважає своїм першим обовязком подвоїти платню жовнірам в армії. Тесаме станеться і з моряками і тими, що служать при літаках. У тій справі вже внесено законопроєкти. Тим робом хоче уряд приєднати на свій бік армію.

СЕЛЯСІ ВИЇХАВ ДО ЖЕНЕВИ.

ЛОНДОН.—Етіопський цісар Гайле Селясі відїхав до Женеви, де хоче боронити справи Етіопії перед Лігою Націй. На залізничій стації прощала його товпа людей, а дехто підносив оклики „Хай живе Етіопія!" Селясі подякував британському народові за гостинність і заявив, що відїжджає до Женеви, повний надії.

В Парижі вже його так якби не пізнавали.

В переїзді Селясія через Париж не звернено ніякої уваги на цісарську особу. Цісар їхав у вагоні другої кляси, а на стацію вийшов на побачення якийсь урядничина з міністерства закордонних справ. От і все.

АҐІТАЦІЯ ЗА СПОРТ.

ПАРИЖ. — У цілій Франції задумує уряд повести велику пропаґанду за втягання всього населення до спорту. Для цеї цілі будуть будувати по містах стадіюми. Уряд готується видавати річно на підмогу цій справі який міліярд франків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente d as d Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕПОЧЕСНА СЕСІЯ

Сімдесять четверта сесія конґресу скінчилася й конґрес розїхався, щоб цього року вже не збиратися. Супроти цього ця сесія має подвійне політичне значіння: раз, щодо свого впливу на господарське й суспільне життя краю, а подруге, щодо свого впливу на наближаючіся президіяльні вибори.

Назагал треба сказати, що конґрес не має основи гордитися своєю працею на цій сесії. Під кінець сесії ухвалено, щоправда, закони про продовження допомоги безробітним, але замало законів, що мали би робити допомогу зайвою. Закон про те, що на всіх контрактах між урядом і приватними підприємцями мають держатися норм, установлених „Найрою", є невеличким кроком у властивім напрямі: маємо хоч тут поставлені межі роботі та мінімум заплати. Одначе тут нічого не говориться про колективні умови робітників з підприємцями, як цього добивалися робітничі юнії.

Податковий закон, ухвалений перед самим закінченням сесії, це справжня мішанина добрих і злих сторін, як це звичайно буває з компромісами.

Закон про „ланцюхові крамниці" старається накласти ланцюхи на великий бизнес, але ця спроба дуже груба й ледви чи поможе вона багато дрібним конкурентам великого бизнесу.

Закон про субсидії для корабельних підприємств добрий хіба тим, що він отверто каже, що хоче робити. Одначе по суті ніхто йому не признає великого розуму. Всі сумніваються, чи потрапить він скріпити мілітарну силу Америки на водах.

Коли „рекорд" конґресу в тому, що він робив, недобрий, то в тому, що зробити він занедбав, ще гірший.

Конґрес дозволив упасти законопроектові Ваґнера про мешкання.

Пропав законопроект про реґуляцію вугольного промислу, котрого добивалися робітничі юнії.

Пропав законопроект демократичного сенатора Ковпленда про чисту поживу й ліки, з котрого сподівалися багато добра. Погребання цього проекту треба признати справжнім скандалом для адміністрації, що має в конґресі незаперечену більшість.

Кажуть тепер, що деякі з перепалих проєктів увійдуть у програму демократичної партії. Говорять спеціяльно, що це відноситься до законопроекту Ваґнера про мешкання. Та хочби так було, то цього не можна признати нормальним, щоб демократична більшість валила в конґресі певні законні проекти на те, щоб мати потім що класти в виборчу програму партії для приєднування собі голосів. Нормальніше булоб, якби демократична партія зробила своєю більшістю для краю все, на що її сила в конґресі здібна, а потім на основі цього відкликалася до виборців як на доказ, що вона потрапить зробити для них ще більше.

ПІД МОСКОВСЬКИМ КАРАУЛОМ...

(М. С—о). Між численними народами, що живуть під московським ярмом, звертають увагу в останніх часах своєю активністю фіни. Частина фінів звільнилась зпід Москви, утворивши свою власну державу, другій же частині ще й досі не вдалося добитись волі, хоч увесь час ведуть затяжну боротьбу з переважаючими московськими силами. Вони займають велику територію, але чисельно слабі і тому шлях їхньої життевої боротьби є надзвичайно тяжкий. Положення їх трудне ще й тим, що живуть вони в приграничних смугах московської імперії і тому тимбільше виставлені на всі можливі шикани Москви, яка старається закріпити за собою ті території. Друга частина фінів під Москвою живе коло Уралу і в центральній Московії збитою масою але вони також чисельно слабі і не становлять для московського імперіялізму серіозної небезпеки.

Поза границями вільної Фінляндії живуть фіни в Карелії й Інґрії та в области Комі коло Уралу. Карели й інґри мають получення з Фінляндією, зате коми також получення не мають. Взагалі їх ділить від фінів кількадесятьлітня історія і тому й мова їхня розвивалася трохи іншими шляхами, як фінська. Та проте вони почувають себе фінами і їхнім задушевним бажанням є влучити свою країну в незалежну велику Фінляндію. Це досить важко перевести в життя з огляду на надто велику віддаль одної землі від другої та на досить значний прошарок московського населення, що відділює їх від себе.

Отже фінський протимосковський фронт треба розділити на ближчий, Карелія й Інґрія, та дальший, коми, самоєди й інші фінські племена.

—o—

Карелія — це величезна північно-озерна країна на схід від Фінляндії. Живуть у ній карели, фінське племя, що має з фінами одну мову, одну культуру й одну літературу. В давніх часах заселювали цю країну лапландці, доки їх звідти не витиснули карели, що десь коло 800 року зайшли були аж до Білого моря та над Двину. В 11. столітті стали вони відомі під назвою пермійців, створивши Пермську Державу, якої населення займалося риболовством та хліборобством. Її заняли були потім норвежці і новгородці. Новгородці ввели в Карелію православя та почали були денаціоналізацію карелів. Перший поділ фінської території між Швецію і Новгород мав місце в 1323 році, а другий між Швецію і Московію в 1617 році. Від того року датується неволя Карелії. Численні визвольні війни карелів Москва все кріваво здушувала, як напр. в рр. 1796/79. Після знесення панщини почалась основна **русифікація** при помочі зновуж таки православя. Москві захотілось було зробити з карелів словян. Книжки друковано московською азбукою по фінськи. Довіз книжок з автономної Фінляндії був заборонений. В 1907 році почато русифікацію шкіл. Вже в 1913 році були в Карелії 332 московські школи, але успіхи русифікації були слабі, бо в той час лише 12.9% усього населення Карелії були грамотними.

Карелія займає площу 145,226 кв. км. 15% усієї площі покриті озерами, яких є коло 15,000. Ріки здебільша рвучі і без реґуляції, не придатні до плавби. Комунікація утруднена. В 1920 році Карелія мала 146,553 людности, а в 1934 році вже коло 380,000, з чого лише 194,000 карелів, а решта напливовий, здебільша московський елемент. 67.4% всієї людности живе по селах, а 32.6% по містах. Столицею краю є місто **Петрозаводск**, де в 1930 році жили 86.9% москалів і лише 13.1% карелів. Ґеольоґічно Карелія належить до Фіноскандинавії і ділиться на північну — гористу і полудневу — горбовинну. Границею між ними є ріка Соуйокі. Ріки пливуть до Білого і Балтійського моря. Літо в країні гаряче й коротке, а зима холодна і довга. Багато снігу і туману. На 70% країна покрита лісом. Усього в Карелії є 12 містечок і 838 сіл, у яких нараховується по 14—15 дворів. Найстаршим містом є **Аунус**, що нараховує коло 800 літ. Расово належать карели до фіно-мадярської раси. Скількість населення змінна з причини московської політики. Коли в 1920 році карели творили **60%** населення краю, то в 1932 році вже лише **33%**, цебто через московську кольонізацію опинилися в свойому краю в меншости.

Світова війна не дала Карелії волі, хоч багато крови полилося за неї. Москва перемогла карельські загони. В 1920 р. заклала карельську комуністичну партію, 14 жовтня 1920 заключила формальний мир з Фінляндією, а 25 липня 1923 проголосила автономну **карельську советську републику.** Карели пережили всі ті самі страховища, що й інші народи, які програли війну з Москвою. Свідомий елемент повистрілювано в льохах чека або позасилано, а частина його опинилась на еміґрації в Фінляндії, де і тепер живуть і працюють спільно над визволенням з неволі. Працюють вони не зле, але про це не час іще писати.

В 1933 році мала Карелія 58,613 гектарів орної землі. В 1933 році 63.3% ріллі сколективізовано. Продукція збіжжя в 1925 році виносила 24,900 тон, себто 96 кґ. на особу, а в 1932 р. вже лише 44.7 кґ. на особу чи 120 ґрамів кожному чоловікові на день. Хай хтось попробує вижити з того! Ось це і наслідки колективізації сільського господарства в Карелії.

В 1925 році мала Карелія 70,500 штук скоту, а в 1932 році вже лише 64,000 себто 1 корова на 5 мешканців. Крім того в 1933 році Москва забирала від карелів примусово яких 333,000 кґ. масла в формі ріжних заготовок.

В 1927 році мала Карелія коло 9 міліонів гектарів ужиточного лісу. Тепер лісу більше вирубують, як його приростає. 80% вирубаного дерева йде на експорт. Взагалі ліс становить 80% усіх прибутків Карелії. За продане дерево Москва дає Карелії заледви четвертину вторгованої суми, при чому карельське дерево продається за границею дуже дешево.

В 1926 році 8.6% усього міського населення, себто 9,759, займалося риболовством. В 1929 році зловлено було 4,584 тон морської та 10,800 тон озерної риби. Тепер 99.9% риболовства сколективізовано і риболовство по озерах підупало на 65—70% у порівнанні з попередніми роками.

Індустрія розвинена слабо. В 15 деревообробних заводах працювали в 1931 р. 9,527 робітників. Тепер трохи більше. В Петрозаводську є метальообробний завод з 2,500 робітниками, а в Каннанлагті алюмінієвий завод. Загалом у металевій індустрії було занятих у 1932 р. 3,544 робітників, а в каменоломах 1,694 робітників. Поклади вугілля і торфу не використовують через брак шляхів. Лише в Хібіногорску почато розробляти силами засланців поклади апатиту.

Дуже дається в знаки брак шляхів. Одна мурманська залізна дорога не є в стані обслужити всю Карелію. В 1933 р. довжина всіх доріг виносила 7,599 км., з чого лише 60 км. першорядна дорога, а решта — місцеві. В 1934 р. на площу 100 тисяч кв. км. припадало лише 6 км. доріг. Тепер большевики розбудовують дороги для военних цілей. Кораблі плавають лише по більших озерах. Літакове получення служить лиш адміністрації і війську. Телеґраф і телефон мають лише містечка. Є дві радіостації, але користи з них мало, бо населення таке бідне, що не має змоги купити собі радіоапаратів.

Православна релігія цілковито знищена, таксамо, як і церкви. Школи лише комуністичні. Учителів і професорів має Карелія 2,047, з чого 811 або 39.5% карели, решта москалі. В 1933 р. нараховувано в Карелії 15,681. неграмотних і 5,160 малограмотних. На цілу країну було в 1931 році 8 лічниць.

Комуністична партія нараховувала в 1932 р. 13,977 членів, з чого 31.6% були карели, решта москалі і жиди. Для комуністичної аґітації існують 58 шкіл та 121 клюбів. Всіх ґазет видається в Карелії 18, по фінськи і московськи. Головна ґазета „Пунайнен Каряла' має наклад коло 7,000 примірників по фінськи та коло 12,000 по московськи. Всі книжки фінською мовою видають у Ленінграді.

В останніх роках повела Москва новий наступ на Карелію. Довголітнього голову ради народніх комісарів, еміґранта з Фінляндії, Ґілінґа, оскаржено в націоналізмі і відкликано, а на його місце посаджено латвійця Іркліса. Дня 8. липня 1935 р. заведено в Карелії особливу прикордонну смугу, в якій осаджується москалів та виселюється карелів. Смуга широка 40—60 км. Вислано досі 66,600 людей, себто 56% карельського населення всієї смуги. Виселюється примусово при помочі війська, як і на Україні в прикордонних округах. Шлях засланців веде на північ або в Сибір та Туркестан. Можна стрінути карельських засланців і на Україні.

Зворот у політиці відбивсь і на військових частинах в Карелії. Карелія мала 1 піхотну бриґаду з 2 полків в Петрозаводську і в Аунус та трохи військ спеціяльного призначення і ГПУ. Перечищено головно старшинський корпус.

Загально ввесь час стан у Карелії пливкий. Москва насилає все більше і більше засланців в Карелію для праці коло лісу та при дорогах, а свойого часу при біломорсько-балтійському каналі. Коли давніше большевики публікували деякі цифри про Карелію, то нині вони цього не роблять. На всякий випадок є тепер фактом, що більшість населення Карелії тепер не карели, а москалі. Небезпека через те не дуже велика, бо переселенцям дуже важко в Карелії закліматизуватись і вони при першій ліпшій нагоді покинуть цю країну і оставлять у ній лише карелів.

Карельські націоналісти працюють систематично як у себе в краю, такі на еміґрації в Фінляндії та не перєривають звязку між собою. Хоч карели чесельно слабі, вони становлять для Москви досить велику небезпеку через свою активність і через положення краю, спираючись при цьому на Фінляндію, як запоруку будучої волі країни і народу.

(Кінець буде).

ТАКИ МУСИМО!...

Вибудування Музею Визвольної Боротьби України в Празі мусить бути справою чести кожного свідомого українця. Кожен українець, що так чи інакше брав участь у визвольній війні, мусить памятати, що, допомагаючи будові Музею, він тимсамим допомогає зберігати свою власну вкладку до рідної історії, залишає своє імя грядущим поколінням. Це мусить бути обовязком кожного з нас, залишити традиції боротьби за державність і показати живі рештки з неї продовжувникам нашої справи.

Пригадаймо, яку тяжку крізу прийшлося перебути нашому поколінню в 1917-1918 р. при відсутности традиції держави. Раз з такими трудами і втратами навинена нитка нашої державної традиції не сміє знов перерватися. Ми мусимо зберегти її нащадкам, як німе свідоцтво наших змагань, зусиль, успіхів і турбот. Уніформи і прапори, універсали та відозви, мистецькі предмети, книжки, архівні матеріяли — все це належить нашій історії і все це мусимо ми зберегти. Не забуваймо, що в цю хвилю міліонам нашої шкільної дітвори затуркують голову оповіданнями про гайдамацько-петлюрівський бунт запроданців і про щастя для всього культурного чи працюючого людства, що цей бунт був здавлений світлими лицарями серпа і молота чи білого орла. В цей же самий спосіб представляються події 1917—1920 рр. і цілій Европі. Наш обовязок є виказати, що це неправда. Вибудувавши Музей, можна буде цілій Европі сухою мовою без апеляційних фактів вказати, по чиїм боці правда. Вибудувавши Музей, створимо міцну твердиню нашого славного минулого і дамо нашій молоді традицію наших змагань та вкажемо їй мету, до якої має прямувати вона у своїх дальших змаганнях. Ця ґенерація, що дала лад і порядок Італії, виховалась на безлічі „Музеїв відродження", що є в кожнім італійським містечку. Таксамо на подраних прапорах і заржавілих шоломах та рушницях зпід Розбаху, Ватерльо, Седану виховалась та німецька молодь, що роздавила комунізм у Німеччині. Таку саму ґенерацію мусимо виховати собі ми, щоби побачити нашу мету, нашу державність здобутою. Не тяжка це справа для нації — скласти на двоповерховий будинок, а наслідки від вибудування власними силами Музею нашої боротьби за незалежність для нашого національного престіжу будуть великі. Цим ми заманіфестуємо перед цілим світом, що ми і далі змагаємо до раз назначеної цілі і що над нами не можна перейти до порядку денного при розгляді східньо-европейських відносин. Ми таки мусимо показати і собі й іншим, скільки ми справді варті на полі продуктивної творчої праці.

Пожертви посилати до Обєднання, або на адресу директора Музею, проф. Д. Антоновича.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Знад Буга. — Це все переспіви. Пишете на старий лад і не додаєте ніодної нової думки. Дібрати до складу слова, це ще не значить віршувати.

Е. Ж., Ню Йорк, Н. Й. — Це вже стара як світ історія. І виспівана в гумористичних віршах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла повідомляє, що на зборах 13-го червня ухвалено взяти участь у виступі 4-го липня 1936 р. Всі члени мають зійтись до У. Н. Дому в годині 8-мій рано. — А. Поливчак, з. предс.; П. Остапчук, секр.

Ф. Буте.

ІНФОРМАЦІЇ

У великім сальоні гомонять кроки Віктора Ноатіера. Він ходить сюди й туди й роздумує над сміливою трансакцією, що має побільшити його міліонове майно.

„Татку, кава!" З підносом у руках стає перед ним струнка, гарна дівчина. Ноатіер дивиться з усміхом на доньку. Повдовів перед 10 роками й має лише її. Всі говорять, що вона подібна до нього й він є з того гордий.

„Дякую, дитинко... котра то година? Чи вибираєшся сьогодні на баль?"

„Ах, щойно в одинацятій".

„Гарно... по дорозі до клюбу підвезу тебе. Знаєш, Бусоне просив мене сьогодні твою руку для свойого сина".

„Вже пятий цього року", засміялася дівчина.

„Так... може... це дуже солідна родина... утитулована.. Багата... зрештою я не налягаю. Рішиш сама".

„Татку", заговорила враз дівчина: „я також хочу тобі сказати про одно предложення... Ще хтось прийде до тебе, але тим разом такий, якогоб я хотіла...

„Що кажеш... такий, що ти його хотілаб, це перший раз трапляється... Хто це?"

„Аксель Ролес..."

„Не знаю його".

„Вже кілька разів ти бачив його... а тому місяць я представила тобі його в театрі... Пригадуєш собі?"

„Так, так, уже знаю. Високий, русявий — робить добре враження. Чим той чоловік займається."

„Мабуть має трохи грошей... Очевидно, нема порівнання"...

„Розуміється, що певно також випещений мамин синок, якому життя стелилося рожами. Ґімназія, кілька літ студії і вкінці — великий успіх, то значить великий посаг... Ні, не хочу, щоб ти виходила вже замуж... Ти ще мені потрібна"...

„Алеж, татку, чому я малаб покидати тебе? Я говорила це Акселеві й якщо схочеш, будемо далі мешкати в твоїм домі"...

„И очевидно він згодився, правда? Цікаве, що Осен також на це пристав, щоб ти осталася в моїм домі... Згодивсь і Льоріер... Бо щож це шкодить, якщо старий Ноатіер заробить іще кілька міліонів"...

„Отжеж не позволяєш, щоб він"...

„Ні, тепер ні. Подумай іще над цілою тою справою, а за три місяці поговоримо знову. Це саме я сказав і Бусоне... За три місяці"...

Ґабріеля мовчала, не сміла противитися рішучій волі батька. За пів години завезло авто пана Ноатіера до клюбу, а її на баль...

Минали дні й тижні. Ґабріеля стрічала в сальонах Акселя Ролеса, молодого Осена, Льоріера й інших приклонників. Одначе хоч виключно лиш Аксель їй подобався, вона не сміла ґоворити з батьком. Аж одного дня старий Осен зложив Ноатіерові візиту.

„Дорогий приятелю", зачав. „Приходжу до тебе в дуже дразливій справі. Твоя донька познайомилася тамтої зими з одним молодим і підозрілим чоловіком... Він називається Аксель Ролес... Вважаю своїм обовязком перестерегти тебе. Передусім правдиве його назвище є Еміль Бернард. Жив якийсь час під тим назвищем у Парижі, де видавав багато грошей. Одначе не знати, чим він властиво займається. Ходять ріжні поголоски. Кажуть, що вмішаний був в одну скандальну фінансову справу й опинився перед судом.. Перед роком, не знати яким способом, вигринув знову на поверхні паризького життя й почав бувати в найліпшім товаристві".

„Як ти про це все довідався?" — запитав Ноатіер, який з великою цікавістю слухав оповідання.

„Кілька малих інформацій у бюрі детективів... Маю свідків"...

Ноатіер устав. „Дякую за інформації. Вони вповні мені вистарчають... Дуже цікавий той молодий чоловік... Його історія пригадує мені мої молоді літа... Якщоб ти стрінув мене тоді на вулиці, ти певно не вклонивсяб... Називається Еміль Бернард... а я Віктор Ноатіер... Є сином прачки, а моя мати продавала овочі... Що далі? Мені теж якийсь пан Осен хотів шкодити, коли я старався здобути ті ваші сальони... Вправді не в подружих справах, але хотів підірвати моє довіря на біржі й обвинуватив мене перед поліцією... Всеодно... Всі конкуренти моєї доньки це люди, які не вміють іти крізь життя без няньки, а твій син є перший такий... Мені треба людини, яка малаб сильну волю й залізні нерви... а не випещеного слабодуха... Хай він буде навіть і гольтіпакою, я вже його собі виховаю... Знаю, що моя донька його любить і це мені вистарчає. До побачення, пане Осен".

Останні слова догонили Осена вже на сходах... Ноатіер задзвонив на слугу й казав прикликати доньку.

„Моя дорога", сказав. „Маю вже деякі інформації про пана Ролеса. Скажи йому, щоби прийшов до мене. Маю враження, що ти добре вибрала. Той чоловік мені подобається"...

— Скажи мені, серце, завіщо ти гніваєшся на мене?

— Я вже забув, завіщо, одначе, якби воно й небуло, я ніколи тобі того не забуду.

—o—

Глятштайн! — кричить капраль — з чого маєте такі брудні ноги?

— Слухняно голошу: це від скарпиток.

— А скарпитки?

— З ніг.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло").

Підс. І. Малюцу усувають зі салі розправи.

Предсідник повідомив, хто з підсудних зізнав уже про нього та пригадав, за що його обвинувачують. Підс. заявив, що до вини не почувається. Хотів подати мотиви, чому обтяжив у слідстві багато осіб і зізнав так, а не інакше. Предсідник домагався, щоб відповів на конкретні закиди, а саме у справі вбивства дир. І. Бабія та ком. Кособудського. Підсудний зізнав, що 25-го червня 1934 р. дав підс. Мигалеві плян, щоб він зорганізував убивство дир. І. Бабія. Тоді Мигаль спротивився цьому вбивству і між Мигалем та підс. Малюцою дійшло до непорозуміння. Ці непорозуміння довели до того, що підсудний піддав Мигаля під команду іншої людини. Непорозуміння були теж причиною, що підсудний по своїм арештуванні у вересні 1934 р. обтяжив першого Мигаля (інші особи теж тоді обтяжив) і на цій основі поліція арештувала Мигаля.

Зі справою слідкування за ком. Кособудським підсудний зустрінувся щойно 25. червня 1934 р., коли про це згадав йому підс. Р. Мигаль. Підсудний додав, що тоді заявив підс. Мигалеві, щоб справою ком. Кособудського більше не займався, бо вона вже неактуальна.

Свої зізнання у слідстві назвав підсудний ганебними. Кількома наворотами хотів вияснити мотиви, чому обтяжив багатьох підсудних, але предсідник перебивав йому. Заявив, що багато його зізнань є неправдивих. У слідстві був такий зломаний, що потверджував усе, що йому підсунули. На питання предсідника додав, що у справі Бандери і Качмарського нічого не буде зізнавати. З Підгайним стрічався у боєвім рефераті. Все те, що зізнав про Равлика, торкається іншої особи. Заперечив рішуче, щоб підс. Р. Шухевич був боєвим референтом. Все те, що сказав про Р. Шухевича, зізнав зі злої волі. Підсудний признав, що Макарушці оповідав про те, що Р. Шухевич є в боєвім рефераті. Тому якщо Макарушка обтяжив Р. Шухевича, то зізнав у добрій вірі.

Опісля підс. Малюца давав вияснення на низку питань обор. **д-ра В. Гриньовського, д-ра Горбового та д-ра Шухевича.** Підсудний зізнав, що Мигалеві передав лише приказ іншої особи, щоб він зорганізував убивство дир. І. Бабія. Хто казав убити дир. І. Бабія, підсудний не знає. За ОУН засуджений у варшавському процесі на 12 років. Признав, що не був компетентний видавати приказу у справі ком. Кособудського.

Коли Малюца знову хотів виясновати мотиви, обор. д-р Горбовий поставив внесок, щоб трибунал дав змогу скласти йому основні вияснення. Трибунал по нараді відкинув цей внесок, а предсідник на цій основі відхилив кілька питань обор. Горбового. На питання обор. д-ра Шухевича чи ОУН має у своїх руках всі звязки, підсудний відповів, що має на західньо-українських землях. Предсідник рішуче заявив, що відбере підсудному голос, якщо ще раз ужиє цього вислову: західньо-українські землі. На питання обор. д-ра Горбового зізнав, що відомі події в Угнівщині в 1933 р. не мали ніякого звязку з ОУН.

Коли підсудний знову вернувся до мотивів, предсідник наказав усунути його з салі, що теж негайно поліція виконала.

Зізнання підс. Яроша.

Після того ввела поліція підс. Яроша. На питання предсідника зізнав, що до ОУН не належав. Підгайного не знає. Револьверу від нього теж не дістав. З Качмарським познайомився припадково. На весну 1934 р. приступив до підсудного Качмарський і намагався притягнути його до ОУН. Підсудний відмовився. Після того Качмарський просив підсудного прийти на одну стрічу. Підсудний прийшов і застав там Качмарського з одним мужчиною. Тоді підсудний вдруге рішуче відмовився вступити до ОУН. По якімсь часі Качмарський запропонував підсудному прийти на якусь стрічу на Богданівці. Де це було, підсудний не пригадує собі, бо хорує на серце і болить його голова. В суботу, 31. березня 1934 р., Качмарський стрінув підсудного на подвірю читальні на Богданівці, в руці держав якийсь пакунок і намовляв підсудного піти з ним. Підсудний відмовився рішуче, бо як секретар Н. Ради коoп. „Зоря" мав саме тоді засідання. Качмарський відійшов поденервований, а підсудний залишився на засіданні Н. Ради. Коли предсідник звернув увагу, що у книзі протоколів нема деяких карток, підсудний заявив, що про це не знає, але якщо суд основно провірить, ця справа теж вияснится. Вдачі Качмарського не знає. Підсудний признав, що між ним і Качмарським дійшло до непорозуміння за дівчину.

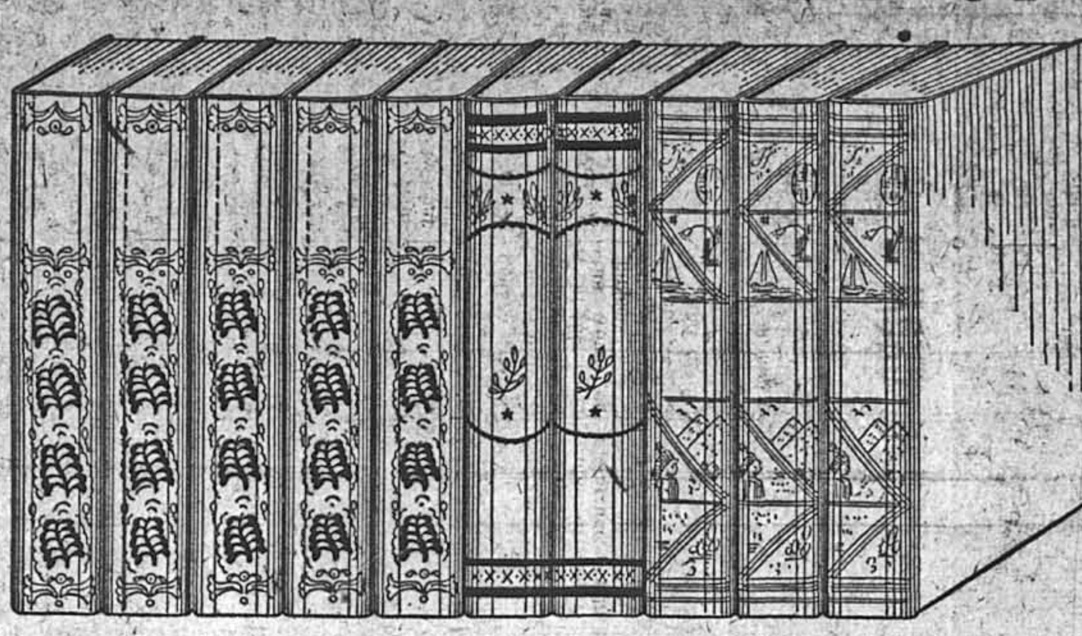
На питання предсідника, які його погляди, підсудний додав, що ніколи політикою не займався. Пізніше додав, що офіційно був членом УНДО. Підгайний на питання предсідника потвердив свої зізнання зі слідства, що Яроша не знає, ні з ним не стрічався.

На питання обор. **д-ра В. Старосольського** підсудний заявив, що займався економічними і культурними справами. З книги протоколів ніколи не виривав ніяких карток. Тут предсідник подав підсудному книгу протоколів і він вияснював суддям присяглим, які протоколи писані його рукою.

У пятницю, десятого дня, розправа почалася з одногодинним опізненням. Перший зізнавав Р. Сеньків, другий та останній Ст. Бандера. На салі було більше публики, журналісти заповнили щільно теж дві лавки і з нетерпеливістю дожидали зізнань підс. Ст. Бандери. У своїх сподіваннях не розчарувалися, бо Бандера склав дійсно сензаційні зізнання.

На початку розправи підс. І. Ярош заявив, що хоче доповнити свої зізнання. Подав, що вніс прохання перед закінченням слідства, щоб суддя переслухав свідків на ствердження його „алібі". Предсідник заявив, що коли оборонець внесе новий внесок, трибунал його розгляне. Коли підсудний став жалуватися на слідчого суддю Валігурського за те, що він вів тенденційно слідство, предсідник звернув йому увагу, щоб числився зі словами, а прокуратор заявив, що у звязку з цими закидами проти підсудного ведуть нове слідство.

(Далі буде).

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вищий курс української мови при університеті Колюмбія.

Від вересня 1935 р. існує при Колюмбійськім університеті в Ню Йорку вищий курс української мови. В початках українське громадянство приняло його існування з великим захопленням і деякі товариства та поодинокі особи зложили на руки Допомогового Фонду Українського Університетського Товариства жертви; радіючи, що наша мова стала нарівні з іншими.

Як тільки курс відкрито, вписалося сім студентів, але вже в другій половині шкільного року осталися лише три. Студентський Допомоговий Фонд зложив оплату за трьох студентів — членів У. У. Товариства. Якіж тепер надії можемо покладати на наступний шкільний рік? Коли українське громадянство знов не прийде з помічю, тоді курс перестане існувати й ми мусимо засоромитись як уже не перед своїм, то перед обличчям чужинців.

Що значить мати вищий курс української мови?

В першій мірі його існування принесе добро загалові. Бачимо, що щораз менше імігрантів-українців прибуває, але число українців-американців зростає. Від цього, як молоде покоління буде виховане, залежатиме доля американської України, а з нею й духовий її звязок з Рідним Краєм. Коли американсько-українська молодь знатиме свою мову, студіюватиме літературу й історію наших дідів-прадідів, тоді доросжитиме всім, що українське, й не соромитиметься признатись до своєї нації, а навпаки, прямуватиме до поширення її імени й поліпшення її добробуту. Подруге, коли курс існуватиме при університеті, тоді студенти вчитимуться рідної мови з більшим пієтизмом і вважатимуть її як рівну з іншими словянськими мовами.

По третє, молодь при університеті може организуватись без огляду на політичні й релігійні погляди, може влаштовувати ріжні імпрези серед чужинців і тим способом стати носіями українського імени й молодими каменярами, лупаючи тверду скалу, на котрій колись стане святиня української держави.

Яке враження й вплив має українське слово на родженого тут українця, хай скажуть ті студенти, що лиш короткий час брали згаданий вище курс.

Поминаючи багато інших добродійств, які може принести існування курсу української мови, є ще одна можливість, а саме, що й чужинці студіюватимуть українську мову, рівнорядну з іншими мовами.

Чим українська мова є для нас, роджених в Україні, тим самим дорогим жемчугом повинна бути і для тих, що родилися в Америці. І буде, якщо молоде покоління відчує слова Сидора Воробкевича:

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має...

Мусимо эрозуміти, чому рідна мова важна для кожного Українця. Тому ми повинні доложити всіх зусиль, щоб саме цей вищий курс української мови вдержати при Колюмбійськім університеті.

Марія Лехицька.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Представлення і вистава вишивок.

Заходами 29. відділу Союзу Українок Америки відограно дня 24. травня у Вунсакет два представлення: „Лихо з жінками і лихо без жінок", та „Вйворожила". В представленню брали участь місцеві аматорські сили, а режисерував о. В. Каськів.

На жаль, треба сказати собі правду в очі, що колиб не гості з Бостону, Кромптон і інших околиць, то під оглядом публики ті представлення булиб зовсім не дописали, а труд, вложений аматорами і режисером, був би пішов намарне.

Перед представленням був також виголошений відчит пані Юлії Ходоровської на тему: Від чого залежить успіх товариства? Шкода, що місцеві люди прийшли в такому малому числі послухати цей реферат. Вони почули би, що не вистане тільки бути на словах діяльним та виспівувати патріотичні пісні, але ще треба дійсної, мозольної праці, щоб справді причинитися чимсь до загальної громадської справи. Свою свідомість треба показати ділами, а не киданням перешкод у громадській роботі. На закінчення відспівано гимн Союзу Українок. Потім була забава.

Тому, що в нашому місті цього року припадає тристалітня річниця його існування, наш відділ влаштував виставу народнього мистецтва в одному з найбільших місцевих склепів, у якому все такі вистави відбуваються. Вистава тревала 6 днів. Багато чужинців подивляли українське мистецтво і ставили зарядчицям вистави ріжні запити. Відділ порозсилав ріжним визначнішим американцям книжечки англійською мовою під наг. „Авр Украініен Бекґравнд". У відповідь одержав від них багато подяк. Експонати на виставу випозичила центральна управа Союзу Українок в Джерзі Сіті. Дня 7-го червня наш відділ ухвалив $15 на Рідну Школу.

Розина Борис.

Гість: Прошу пані, та чи справді той дощевий плащ непромокальний?

Купчиха: Так, прошу пані, за винятком дірок від гудзиків! Вони, на жаль, іще промокальні...

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТИ

Музей Визвольної Боротьби України в Празі відсвяткував уже десятьлітній ювилей своєї чинности. Вже відразу після заснування Музей опинився в посіданню дуже цінних збірок, бо в основу його колекцій лягло майно інтернованих у Чехословаччині частин Української Галицької Армії, а за 10 літ Музей розрісся надзвичайно і тепер може зовсім достатньо віддзеркалювати не лише безпосередньо чинні визвольні змагання, але й рух відродження перед світовою війною та культурну й політичну діяльність українців після війни. Тепер Музей має великі колекції військові та мистецькі, заложив бібліотеку та архів і зібрав цілком унікальну щодо скількости назв і укомплектовання колекцію української преси. При цьому всі зібрані експонати залишаються майном української нації, бо досі Музей утримувався виключно приватними засобами українців. Немало наукових робітників вже користувалися збірками Музею для своїх дослідів, головно над історією української революції в 1917 і пізніших роках, але правильне і наукове використовування зібраних матеріялів дуже утруднене через недостачу місця в теперішньому музейному помешканні. Кошти Музею не вистачають на винаєм більшого помешкання, а тимчасом в наших умовах якнайдетальніще розроблення історії наших визвольних змагань є пекучою потребою дня. Лише докладно проаналізувавши і опрацювавши перебіг нашої революції та усвідомивши собі наші недотягнення й хиби, можемо сподіватися більшого щастя у наших дальших змаганнях. Для таких дослідів Музей представляє собою цілком виімкову цінність ще й тому, що являється живою традицією, наглядним памятником хвилини осягнення наших національних ідеалів. Вагу такої традиції для національного виховання давно зрозуміли в західній Европі.

Сотні народніх шкіл з цілої Німеччини рік річно звозять до берлінського Цойґгавзу для оглядання памятників славного минулого своєї батьківщини. Настрій майже побожного пієтету навіває уладження Музею в домі інвалідів у Парижі. Багато з нових европейських урядів прямо уважають за один із перших своїх обовязків плекати культ нації і її історичного минулого. В наших обставинах на місце державної влади мусить піти свідоме бажання цілої нації до збереження памяток нашої визвольної боротьби, як запорука нашої твердої рішучости до дальших змагань за поставлену високу ціль. Пошана й любов, виявлені нами в зберіганню ріжних реліквій нашого державного минулого служать якраз найліпшим зовнішнім виявом, маніфестацією незломности наших намірів; бо такі живі документальні свідки являються найбільше сіллю в оці нашим сусідам, яким би хотілось звести нас до положення етнічної маси, що ніколи не мала і ніколи не матиме власної держави. Ще більша небезпека, ніж від ворогів, загрожує нам в данім разі від своєї власної байдужности. Справа національної чести доказати, що українці здатні бути чимсь ліпшим, ніж за що нас мають наші сусіди, а в справах національної чести та гонору не можна бути байдужим, і тому кожен українець мусить, не відкладаючи, чим може, причинитися до вибудування Українського Дому в Празі.

Пожертви посилати до Обєднання або на адресу директора Музею проф. Д. Антоновича.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

COSSACKS RIDE FORWARD

This month, the Cossacks' Fine Arts Club of Cleveland will celebrate its fifth anniversary at its modernistic club rooms at 2255 West 14th Street. In its short existence the club attained wide recognition. Commencing with fourteen chartered members the membership has augmented to thirty-four. Majority of the members have exceptional ability along orchestral lines. The following members were recently pledged: George Nahrebecki, Joseph Olzanicky, Paul Zayac, Michael Pukach, Nicholas Lupan, Walter Pelechka, Myron Chicota, Michael Honych, and Joseph Bilinski.

John Billy, ardent and venerable prexy, is taking his sheepskin and departing for Barberton where he will apply his mechanical engineering. John Kaplysh has assumed the executive duties of the president's office. Other officers elected were: Walter Kaczmarek, vice president; Michael Kalnitsky, secretary; John Beadzick, treasurer; and Jan Sycz, sergeant-at-arms. The Finance Committee consists of: Peter Lupan, Nicholas Muchlo, and Walter Chicota. On the Social Committee we find: Michael Kozub, Nicholas Muchlo, and Peter Lupan.

The Cossacks' hold forth to view their scholars: John Billy, B. S. M. E. Fenn College; Walter Samotus and Nicholas Muchlo, Baldwin Wallace College; Michael Kozub and Walter Chicota, Case School of Applied Science; Joseph Repuzynsky, Saskatchewan College, Canada; and Theodore Kaplysh and Russell Milanich, Ohio University. Russell Milanich also studied music in Paris.

The Cossacks were well represented in sports. Although nosed out in the finals, in the Western Basketball Tourney (under the auspices of the Ukrainian Youth's League of North America), by Monessen (National Champs) the Cossacks managed to hold the Ohio State Title for the year. The club also held the State Title in "33." The club prognosticators predict the National Title next year. Theodore Kaplysh and Russell Milanich were members of the undefeated Ohio University football squad. The Cossacks are planning to send a track team to the track meet to to be held in Philadelphia.

The Cossacks' Commentator, club newspaper, reflects the ideas of Cleveland's youth. Altruistic members are rewarded rings, pins, keys, and sweaters displaying the club emblem and colors. The Cossacks are extending their activities for the coming year.

RUSS MILAN.

RECORD OF BALTIMORE DANCING CLUB APPEARANCES

The Ukrainian Dancing Club, of the school of Mr. Vasile Avramenko, Baltimore, Md., would like to thank Miss Helen Garvin, Director of the International Center, Y.W.C.A., for the interest shown in Ukrainian history and national culture. Although she has been in Baltimore a comparatively short time, she has assisted in bringing these dancers before an appreciative public interested in this kind of art, and they have demonstrated their ability before almost every large organization and institution in the city. On every occasion where these Ukrainian Dancers have displayed their art, Miss Garvin has had Mr. Michael Korchynski speak.

Miss Garvin adapted the Rakoczy March (by Berlioz) to the dancing of little Anna May Rakoczy, who has appeared so many times before the art loving public here in Baltimore that she is well known to it.

On April 24 at the Polytechnic Auditorium when the "Poly Follies" was held, part of the program consisted of a Ukrainian folk dances, presented by the young Ukrainian-Americans who were pupils at the Poly.

At the convention of the Daughters of the American Revolution in March, the Ukrainian Folk Dancers of the Ukrainian Dancers' Club of Baltimore danced to the lively rhythm of native music, and little Miss Anna Mae Rakoczy was presented with a large bouquet of flowers by the Grand Regent, Mrs. Arthur P. Shanklin of Baltimore.

On St. Valentine's Day the Dancing Club demonstrated its art at the Johns Hopkins University.

On December 14 last, at 26 S. Broadway, under the direction of Mr. Roman Fenchynsky the boys and girls of the Ukrainian Dancing Club presented their folk dances, along with those of other nationalities.

On May 10 "International Night" at the Peabody Conservatory in Baltimore the young Ukrainian dancers again appeared, and the bright particular star of the evening was little 5-year old Anna May Rakoczy, trailing along at the end of a long line of brilliantly costumed older dancers. She was given the stage all to herself for a few moments in a solo number entitled "Cossachok." She won first place among all the national dancers.

When the local Lithuanians celebrated the 18th anniversary of the Lithuanian Republic (February 17) among the entertainment features presented was the dancing of Lithuanian and Ukrainian young people at St. Alphonsus Hall, Baltimore.

On May 1st, a special meeting of all Baltimore unions took place at Cadoa Hall, and at this affair the Ukrainian dancers were called upon to furnish part of the entertainment.

All of the young Polish students in high school who see the Ukrainian dances are interested, and a special call from the Polish National Home came, asking that these young people dance for them.

The Polish newspaper here expressed its pleasure for Ukrainian dances but it does not take kindly to the word—Ukrainian.

At the International May Festival, May 15, the club presented an "Easter Tableau," and a special program of folk dancing. They also appeared in the Arts and Crafts of the Homelands. Those in charge then were: Mrs. Julia Maniosky, Mrs. Rakoczy and Mrs. T. Dmytriw. Food was served in Ukrainian style.

On May 24 the Sunday Sun exhibited many interesting pictures of Ukrainian and other national festivities connected with the May Festival.

On June 12th the Ukrainian Dancers were at the Maryland's capital, Annapolis, where they were specially invited to present a program.

Seventy-four times little Anna May Rakoczy has been called on during the year to dance on the stage. She was specially invited to the Century Theatre for a week's engagement, but the school board would not give her a permit.

MARIE RAKOCZY.

Хорий: Пане докторе, болить мене коло серця.
Лікар: Прошу роздягнутися.
Хорий: То пан доктор мені не вірять на слово?

UKRAINIAN NATIONALISTS IN UKRAINE UNDER SOVIET

The Ukrainian weekly publication "Ukraiske Slovo," Paris, of March 22nd, 1936, gives the following report:

"We can now report on the Ukrainian Nationalist demonstration which took place in Odessa on January 22, 1936. The daily paper "Komunist" now announces that a band of saboteurs, who were organising a nationalist organization in the villages and distributing nationalist literature, were brought before the Court in Odessa at the end of February. (Here follows details of the charges, names of those implicated, etc., and of the sentences pronounced.)

The same paper on April 4th, 1936, gives a detailed account from the "Komunist" of the shooting by the G.P.U. of five peasants and a former officer for revolutionary activities and appeals.

ANTI-STACHANOV MOVEMENT IN UKRAINE

Opposition to the Stakhanov Movement in Ukraine is in process of intensification. The Soviet press ("Visti," Kiev, March 14, 17, 21, 27, 29, April 2, 4) reports details of a series of "incidents" between workers in various collective farms and workers of the Stakhanov Movement. The same state of affairs exists with regard to the Movement in industry and transport.

"Visti," Kiev, March 3rd, 1936, remarks that clearly the miners are standing aside from the whole Movement.

PLIGHT OF UKRAINIANS IN RUMANIA

"There is typhold and famine in the Ukrainian districts of Bessarabia in Rumania. According to reliable information which has reached persons abroad, tens of thousands of Ukrainian peasants in Bessarabia are suffering from famine conditions. Not much news can get through because there is still a strict censorship and martial law prevailing in Bessarabia and Bukovina. The Ukrainians in Bukovina collect money, foodstuffs and clothing for their famine-stricken peasants (but it is quite inadequate. Even the official Rumanian Red Cross, which has arranged collections for that purpose, is unable to cope with the situation."

"The population of the three districts of Tighina, Ismail and Cetatea Alba have been neglected for years, and the recent bad harvests have caused famine conditions, which have resulted in the spreading of diseases and which conditions are augmented by unsanitary conditions. Scarlet fever and typhoid prevail. The southern districts have suffered most but cases of typoid are being reported even from Soroca. The question of these bad conditions has been raised in the Parliament, but the Minister of Health said that these diseases are nothing new in Bessarabia and the bordering Ukrainian districts have been for some time the centre of epidemics. Unemployed farm laborers and landless peasants, driven by famine, roam about in whole groups in the neighboring districts looking for food. The Rumanian government are making plans to start public works to help the population and to send sanitary units to the districts where the epidemic is worst, but the government has waited too long before taking these measures."

("Dilo," Lviw, April 24, 1936.)
(Ukrainian Bureau, London)

MY FATHER

My father was born in the Carpathian Mountains in Ukraine. Here he was brought up on common black bread and potatoes. He lived in a small one room hut with a straw roof. But for all the hardships my father had there were always dances and songs to cheer him up. Saving all his spare money, which was not much, he at last saved enough to go to America, the land of opportunity. After bidding his friends goodbye he realized what he was leaving behind: green pine trees that perfumed the mountain air, and majestic mountains and silver brooks. At last he came to the port of the Black Sea. As his boat left his native land he looked at it for the last time and a unabashed tear rolled down his cheek. When my father came to America he worked at various positions. He found one that suited him and that has been his trade ever since. Often when he sits by the fire and his thoughts go back to Ukraine and the Carpathian Mountains, he tells me that some day he will go back and see his dear mother and his friends, roam once more over the mountains, see the silver brooks playing merry tunes as they rush down the mountainside, watch his companions rove up and down calling to each other, and watch the golden eagle fly gracefully overhead.

John (Andronyshyn) Andros, a first year student of Passaic (N. J.) High School, who won first prize in his class for the above essay.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

Д-р Шухевич Степан: ГІРКИЙ ТО СМІХ. Воєнні оповідання	$.85
Полянич, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, сензаційна повість	.50
Полянич, Б.: ТОВАРИШ УСМІХУ, сензаційна повість	.40
Мродовець, Д.: ГАЙДАМАКИ, в двох томах	1.00
Гоголь, М.: СТРАШНА ПОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця	.50
Радич, В.: МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК, в двох томах	1.00
Чайковський, Андрій: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя	.50
Турянський, Осип: СИН ЗЕМЛІ, в двох томах	1.00
Горишівський, Н.: ПІД ПРАПОРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	.50
Будзиновський, В.: ГРЕМИТЬ. Історична повість	.50
Самчук, Улас: МАРІЯ, хроніка одного життя	.75
Голубець, Микола: ГЕЙ ВИДНО СЕЛО. (Нарис	.50
Журба, Г.: ЗОРІ СВІТ ЗАПОВІДАЮТЬ з післясловом М. Голубця	.50
Кбсач, Юрій: СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ. Повість про декабристів на Укр.	.50
Павло, Сайї (Свєнціцький): СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ	.50
Верн, Жіль: ЗАМОК У КАРПАТАХ	.40
Островський, В.: ЗА ГРОШЕМ. Оповідання	.50
Голубець, Микола: ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ. Епізоди боротьби XIII—XVIII. в.	.25

Замовляйте у книгарні Свободи:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Догадався.

Пан Заверниголова приняв нового слугу.

— Петре, принесіть мені каву! — каже пан Заверниголова.

Петро приносить каву і ставить на столі. Заверниголова кривиться.

— Памятайте, що коли говорю про каву, тоді треба принести також дві булочки з маслом, сир, три яйця на мягко, склянку молока й овочі.

Петро приніс жадані харчі.

По хвилині пан Заверниголова каже:

— Приготуйте мені купіль!

Петро напустив у ванну теплої води, поклав мило й рушник.

Заверниголова знов крутить головою.

— Коли говорю про купіль, тоді треба приготовити термометер, губку до миття, купелевий плащ, бритву, зеркало, квач до голення, мило і папіроси.

По купелі пан Заверниголова чується зле і каже закликати доктора.

Петро пішов по доктора і пропав. За яких чотири години вертається. Заверниголова лихий.

— Де ви у біса пропадали? чи не було лікаря вдома?

— Лікар був. Але я хотів вже все відразу полагодити. Заки я візвав лікаря, замовив священика, амбулянс, труну, караван і світло...

У стиску.

— Слухай, Марійко, цей молодий чоловік, що стоїть позаду нас, їсть тебе, попросту очима.

— Так, та він, як видно, не вихований добре, бо їсть мене і руками...

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(41)

Хлопці були зовсім задоволені з цього, що сказав Інтамо. Вони не чули й не знали того, що плянував собі цей кровожадний чарівник у своїм серці. Вони вже не звертали уваги на бурмотіння людоїдів. Втім Буляля заговорив: „Ватажок хоче, щоб ви віддали йому своє убрання". Хлопці пробували протестувати, але Буляля додав: „Коли не дасьте, то він сам забере".

Не було іншої ради і хлопці почали скидати свою одіж. Ватажок великодушно наставив їм купу подертого лахміття. „Вони повитрясають всі наші кишені", незадоволено говорив Дік. „Повитягаймо все самі, а понадбе забери ножі", відповів Док. Вони почали шукати по всіх кишенях, з яких вилетіло вічне перо.

Ще заки Док успів його підняти, довга рука ватажка захопила його. Чорношкірий почав з цікавістю його оглядати. Це розсмішило Дока і він заговорив до Буляли: „Скажи йому, що це є трубка з дуже добрим напитком". Дік сміявся собі і додав: „Скажи хай один кінець візьме в рот, а з боку хай потягне за отсей язичок".

Буляля все це переповів і чорний дикун справді зробив так, як радили хлопці. Однак у моменті, як він потягнув за язичок і почув чорнило в роті, його лице визвірилося страшною лютістю. Він випльовував слину і на превеликий жах присутних, ця слина була синьої краски. Ватажок підніс руки, немовби хотів задушити хлопців.